

METODOLOGIE 2

SP7MP MTP2/01

ZÁVĚREČNÝ PROJEKT

Barbora Šindelková

(UČO 363067)

Téma:

Informovanost žáků středních škol o poruchách příjmu potravy

Výzkumný problém:

Znalost problematiky poruch příjmu potravy u žáků středních škol.

Výzkumná otázka:

Jaká je informovanost žáků středních škol o poruchách příjmu potravy?

Úvod:

Poruchy příjmu potravy jsou psychosomatické onemocnění, mezi které patří mentální anorexie, mentální bulimie, záchvatovitě přejídání a méně známé poruchy příjmu potravy. Onemocnění postihuje převážně dívky a dospívající ženy, ale začínají se také objevovat i u mužů. Mentální anorexie spočívá v odmítání potravy a zkreslené představě o svém těle. Nejčastěji vzniká u dívek ve věku mezi 13. až 15. rokem. U mentální bulimie je tomu naopak, projevuje se opakovanými záchvaty přejídání a následným zbavení potravy. Obvykle onemocnění vzniká kolem 15. až 25. roku života. Což je věkové rozmezí studentů středních škol. Z tohoto důvodu bylo zaměřeno na střední školy. Cílem výzkumu bude zjistit informovanost chlapců a dívek o poruchách příjmu potravy. Zjištění informovanosti může být nápomocné především pro školu, která v případě neznalosti dané problematiky u studentů může zajistit přednášku o poruchách příjmu potravy odborníkem nebo učitel vyučující výchovu ke zdraví se může touto problematikou v hodinách více zabývat.

Cíl výzkumu:

Cílem výzkumu je zjištění, zda jsou žáci středních škol dostatečně informovaní (mají dostatečné znalosti) o poruchách příjmu potravy. Bude zjišťován rozdíl v informovanosti mezi chlapci a dívkami. Následně bude pro žáky zkoumaných

středních škol vytvořen informační leták o poruchách příjmu potravy, který přinese ucelené informace o problematice a důležité kontakty na odbornou pomoc.

Hlavní výzkumná otázka:

- Jaká je informovanost žáků středních škol o poruchách příjmu potravy?

Vedlejší výzkumné otázky:

- Jaké znalosti mají žáci o onemocnění mentální anorexie?
- Jaké znalosti mají žáci o onemocnění mentální bulimie?
- Jaké znalosti mají žáci středních škol o organizacích zabývajících se poruchami příjmu potravy?
- Jaký mají žáci středních škol postoj k dietám?
- Jakou znalost mají žáci o Body Mass Index?

Typ výzkumu:

Strategii výzkumu byl určen výzkum kvantitativní. Pro získávání dat jsem si zvolila dotazník, protože jím získáme velké množství informací od velkého počtu respondentů najednou. Nevýhodou dotazníku: podle mého názoru je, že se můžeme setkat se zkreslením odpovědí u některých respondentů. Za rušivý faktor považuji i okolní spolužáky, kteří mohou výzkumné šetření ovlivnit případným napovídáním či opisováním odpovědí od spolužáků. Výhody dotazníku: za kladné u dotazníku považuji, že respondenti by mohli být zároveň otevřenější u citlivých otázek, na které by např. při rozhovoru nebyli ochotni odpovědět.

Hypotézy:

H1: Informovanost dívek o poruchách příjmu potravy je na lepší úrovni než u chlapců.

H2: Rozdíl mezi mentální anorexií a mentální bulimií budou lépe znát chlapci než dívky.

H3: Dívky mají více osobních zkušeností s redukčními dietami než chlapci.

Pracovní hypotézy:

Čím více jsou dívky informované o poruchách příjmu potravy, tím negativněji k onemocnění přistupují.

Dívky jsou lépe informované o poruchách příjmu potravy a mají větší sklon k onemocnění než chlapci.

Ochota chlapců vzdělávat se v oblasti poruch příjmu potravy je menší než ochota dívek.

Čím více osobních zkušeností s redukčními dietami, tím snadněji mohou žáci onemocnění propadnout.

Konceptualizace:

Poruchy příjmu potravy - jsou to psychická onemocnění, charakterizované chronickým průběhem, závažnými somatickými, psychickými a sociálními důsledky.

Informovanost - znamená znalost určité oblasti, daného tématu.

Vzdělání – je souhrn znalostí, které získáváme pomocí vzdělávání, výuky a studia specifických vědomostí.

Redukční dieta - je dieta, jejímž cílem je redukce tělesné hmotnosti, je základním prostředkem léčby nadváhy a obezity.

Operacionalizace:

Indikátor č. 1: heterogenní skupina (věk, pohlaví)

Indikátor č. 2: edukační prostředí (typ školy, zařazení problematiky do vyučování nebo v rámci přednášky, samostatný zájem o problematiku např. četba odborných časopisů, hledání podrobností o onemocnění na internetu)

Indikátor č. 3: osobní zkušenosti (rodina, kamarádi)

Indikátor č. 4: postoj k vlastnímu tělu

Metody sběru dat:

Výzkumnou populací budou žáci druhých ročníků středních škol. Na střední školy bylo zaměřeno z důvodu většího podlehnutí onemocnění mentální bulimii, která nejčastěji vzniká ve věku mezi 15 až 25 rokem. Výběr středních škol bude proveden pomocí losování, při němž se vylosují 4 školy, které se na výzkumu podílejí. Po výběru budou osloveni ředitelé škol a následně vyučující předmětu výchova ke zdraví, v jehož předmětu budou dotazníky rozdávány. Nejvhodnější formou sběru dat v mém případě je dotazník, kdy jím získáme obrovské množství informací od velkého počtu respondentů. Dotazník bude obsahovat celkem 15 otázek, typu otevřené, polootevřené a zavřené.

Dotazníky budou anonymní. Výzkumným vzorkem bude 280 žáků středních škol rozdělených dle pohlaví. Distribuci dotazníků budu provádět osobně v hodinách výchovy ke zdraví, kdy budu moci vysvětlit význam a požadavky na vyplnění dotazníků či případné nesrovnalosti u některých otázek. Aby se předešlo špatnému vyplnění dotazníků.

Nástroj sběru dat:

Dobrý den,

jsem studentkou Masarykovy univerzity, Pedagogické fakulty. Tímto dotazníkem bych Vás chtěla požádat o spolupráci při zpracovávání mé diplomové práce na téma „Informovanost žáků středních škol o poruchách příjmu potravy“. Dotazník je zcela anonymní a údaje budou použity pouze v praktické části mé diplomové práce.

Odpovědi, prosím, zakřížkujte, popřípadě napište na zvýrazněné tečky.

Děkuji Vám za spolupráci.

Barbora Šindelková

1. Víte, co znamená pojem poruchy příjmu potravy?

ano, prosím, stručně popište.....

.....

ne

2. Slyšel/a jste někdy pojem mentální anorexie?

ano

ne

3. Slyšel/a jste někdy pojem mentální bulimie?

ano

ne

4. Víte, jaký je rozdíl mezi mentální anorexií a mentální bulimií?

ano, prosím, uveďte jaký.....

.....

ne

5. Znáte počáteční projevy nemocí mentální anorexie a mentální bulimie?

- ano, prosím, uveďte jaké.....
.....
 ne

6. Znáte název nějaké organizace, které se zabývají poruchami příjmu potravy?

.....

7. Kde jste se dozvěděl/a nejvíce o poruchách příjmu potravy? (Vyberte pouze jednu odpověď!)

- rodina
 škola
 kamarádi
 lékař
 knihy, časopisy
 televize
 internet

8. Zajímáte se o články na internetu nebo v časopise, které se týkají různých diet a nápadů jak zhubnout?

- ano, tyto články vyhledávám
 ano, čtu je, ale jen když na ně narazím, nevyhledávám je
 tyto články automaticky přehlížím

9. Vyčítáte si někdy jídlo, které jste snědl/a? (Jestli si myslíte, že jídlo, které jste snědl/a bylo příliš tučné, sladké nebo jste ho snědl/a příliš hodně.)

- ano, často si vyčítám
 ano, ale jen když toho sním opravdu hodně
 neřeším, kolik toho sním a jak to bylo tučné

10. Hlídáte si svoji tělesnou váhu? (Vyberte pouze jednu odpověď!)

- ano, pravidelně cvičím
 ano, držím neustále diety

- ano, pouze když přiberu, držím dietu nebo cvičím
 ne

11. Jak často se vážíte?

- vícekrát denně
 jednou denně
 jednou týdně
 jednou měsíčně
 jednou ročně
 nevážím se

12. Znáte pojem Body Mass Index (BMI)?

- ano, prosím uveďte, jak se s ním pracuje.....
.....
 ne

13. Uvítal/a byste přednášky na téma poruchy příjmu potravy či hlubší rozbor daného problému?

- ano
 ne

14. Jste:

- dívka   chlapec

15. Prosím, napište svoje osobní údaje váhu, výšku a věk:

váha: ..... výška: ..... věk: .....

Předvýzkum:

Předvýzkum bude proveden na malé skupině žáků druhých ročníků středních škol v Brně, formou dotazníků a poté rozhovorem týkající se vyplňování dotazníků pro zpětnou vazbu a pro ověření kvality tohoto měřicího nástroje.

Problémy při výzkumu:

Problém, který může u výzkumného šetření nastat, je laxní přístup respondentů k vyplňování dotazníků, což by mohlo negativně ovlivnit objektivitu celého výzkumu a důvěrnost získaných dat. Abychom předešli těmto problémům, je třeba respondentům hned z počátku zdůraznit důležitost správného vyplnění dotazníku.

Seznam literatury:

1. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paidao, 2010. 252s. ISBN 978-80-7315-185-0
2. HALL, L., COHN, L. *Rozlučte se s bulimií*. Brno: Era, 2003. 235s. ISBN 80-86517-60-8
3. KOCOURKOVÁ, J. et. al. *Mentální anorexie a mentální bulimie v dětství a dospívání*. Praha: Galén, 1997. 143s. ISBN 80-85824-51-5
4. KRCH, F. D. a kol. *Bulimie jak bojovat s přejídáním*. Praha: Grada Publishing a.s., 2003. 169s. ISBN 80-247-0527-3
5. KRCH, F. D. *Poruchy příjmu potravy – 2. aktualizované vydání*. Praha: Grada Publishing a.s., 2005. 216s. ISBN 80-247-0840-X
6. KRCH, F. D., RICHTEROVÁ, I. *Chci ještě trochu zhubnout*. Praha: Motto, 1998. 91s. ISBN 80-85872-86-2
7. LADISHOVÁ, L. C. *Strach z jídla*. Ružomberok: Epos, s. r. o., 2002. 158s. ISBN 80-89191-53-3
8. LEIBOLD, G. *Mentální anorexie*. Praha: Svoboda, 1995. 136s. ISBN 80-205-0499-0
9. MARÁDOVÁ, E. *Poruchy příjmu potravy*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí o.p.s., 2007. 32 s. ISBN 978-80-86991-09-2
10. PAPEŽOVÁ, H. *Bulimia nervosa*. Praha: Psychiatrické centrum, 2003. 109s. ISBN 80-85121-81-6
11. PAPEŽOVÁ, H. *Spektrum poruch příjmu potravy: interdisciplinární přístup*. Praha: Grada, 2010. 424s. ISBN 978-80-247-2425-6

Doporučuji projekt upravit před tím, než se pustíte do případné realizace – zejména chybí vztah mezi vaším tématem a otázkami na jedné straně a dotazníkem na straně druhé.